



Muistio

18.3.2026

VN/11019/2025
VN/11019/2025-YM-59

Ympäristöministeriön lausunto hallituksen esitysluonnoksesta ”laiksi maanalaisen verkko- infrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi”.

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt jättämään aikavälillä 29.1.-12.3.2026 - lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta ”laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi”.

Linkki: [Lausunto - Lausuntopalvelu](#)

Ympäristöministeriön lausunto on jäsennetty lausuntopalvelussa annettujen kysymysten mukaisesti.

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

Toimintaympäristön muutokset, kuten kansainvälinen turvallisuustilanne sekä mahdollisesti ulkomaisten toimijoiden tulo markkinoille edellyttäisivät avausta lakiehdotuksen nykytilan kuvauksessa, jotta tavoitteille ja valitulle toteutusvaihtoehdolle olisi selkeämmät perusteet.

Lain tarkoituksessa viitattiin alueidenkäytön suunnittelun helpottumiseen. Vaikutukset alueidenkäyttöön, maankäytön suunnitteluun ja rakentamiseen sekä ympäristöluvitukseen puuttuvat toistaiseksi lakiehdotuksen tavoiteosasta ja vaikutusten arvioinnista.

Taloudellisia vaikutuksia, joita ei toistaiseksi ole ehdotuksessa huomioitu, syntyy, kun nykytilakuvauksessa esitetyt viiveet ja niiden kustannukset tai tietoturvariskien realisoituvat aiheuttaen haittaa ja kuluja. Sen sijaan osaa kuvatuista kuluista voi pitää normaaleina vastuullisen yritystoiminnan muutos- ja ylläpitokuluina. Mm. tietoturvasta huolehtiminen on tällainen yrityksen yleiskulu.

Viranomaisvaikutuksissa tulisi mainita vaikutukset alueidenkäytön suunnitteluun ja kunnan vastuuseen eri alueidenkäytön suunnitelmien oikeellisuudesta ja toteuttamiskelpoisuudesta, palo- ja pelastusviranomaisten esteetön pääsy verkkotietoihin onnettomuustilanteissa ja onnettomuuksien ehkäisyssä sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhteensovittaminen ja kunnan strateginen ja yksityiskohtainen suunnittelu, mitkä kaikki edellyttävät verkkotietojen ajantasaisuutta ja hyvää saatavuutta.

Ehdotuksen kansainvälisessä vertailussa mainitaan usein, että tietojen tallennuspaikka ei ole yhteydessä rakennusluvitukseen. Samaa viittausta tai perustelua,

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4-10
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.ym@gov.fi

pitäisikö tällainen yhteys olla tai millä perusteella, ei esityksessä toistaiseksi ole. Toimijoiden näkökulmasta verkkoselvittelyn tarve liittyy usein hankkeeseen, johon haetaan ympäristö- tai rakentamislupaa. Näihin lupa-asiointeihin on työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyönä viime vuosina kehitetty sähköisen lupa-asioinnin ratkaisuja (Luvat ja valvonta-alusta, Ryhti- valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmä, YTY- yhden luukun ympäristöluvitusta). Hallitusohjelmassa korostettu julkisten, digitaalisten palvelujen asiakaslähtöisyys edellyttäisi nyt suunnitteilla olevan tietojärjestelmän, joka ehdotuksessa kutsutaan tietopisteeksi, yhteensovittamista näiden sähköisten asiointijärjestelmien kanssa. Tällöin asiakkaan tunnistautuminen ja asiointiyhteys ratkeaisivat jo asiointijärjestelmässä, eikä sitä tarvitsisi kysyä uudelleen, mikä olisi myös julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevan lain 20 §:n mukaista. Myös tiedon toistainen syöttäminen eri järjestelmiin vähenisi, toiminnanharjoittajan hallinnollinen taakka ja kustannukset sekä inhimillisten virheiden riski pienenisivät.

Uudessa ehdotuksessa yhdyskuntarakentamislainsäädäntö (ehdotus lausunnoilla 9.3.-4.5.) oltaisiin esittämässä sijoittamislupakäytännön yhtenäistämistä verkoille. Tietopiste voi olla hyväksi avuksi asiassa. On tärkeää, että toimijoiden, kuntien ja valtion järjestelmät ovat yhteentoimivia. Ilman yhteentoimivuuden kirjauksia ja laajemman asiointikokonaisuuden ja sen tietoturvan huomioimista eri toteutusvaihtoehtojen vertailu ei ole mahdollista.

2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?

Velvoitteet ovat vähimmäisvaatimuksia suhteessa puheena olevan infran merkittävyyteen. Riippumatta valittavasta tiedonhallinnan toteutustavasta tavoitteeksi tulisi kirjata, että eri hankkeiden ja toimenpiteiden yhteydessä kerätty ja/tai päivitetty infran sijaintitieto tallennetaan yhdenmukaisen tietomallin mukaisena. Tämä loisi edellytykset muiden järjestelmien tai maailmantilanteen muuttuessa muuttaa esimerkiksi käyttöoikeuksia tai jakamisen laajuutta.

3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva-vaatimukset riittävän kattavat?

Verkkotoimijoiden järjestelmien jakaminen luokkiin A, B ja C ei vaikuta riittävältä tai yhdenmukaiselta käytännöltä suhteessa hallinnossa käytössä olevaan tietoturvaluokitteluun.

Verkkotietojen yksityiskohtien jakaminen hankkeeseen liittyvän luvituksen päätösasiakirjoissa on kriittistä, ja ratkaisut ulottuvat tämän pelkkää verkkotietoa koskevan tiedonhallintaratkaisun ulkopuolelle. Tästä syystä vaikutuksia olisi arvioitava koko siinä tehtäväkokonaisuudessa, jota varten verkkotietoja tarvitaan. Yksittäistä maanrakennustyötä varten tietoturva-vaatimukset vaikuttavat riittävältä.

4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?

Kustannukset jakautuvat eri toteutusvaihtoehtoisissa eri tavoin. Olisi myös huomioitava yhteentoimivuuden toteuttamisen kustannukset sekä toisaalta yhteentoimivien järjestelmien kertautuvat kustannussäästöt. Näitä ei esityksestä pysty arvioimaan. Jos toteutus noudattaisi julkisen hallinnon yhteentoimivuutta ja kertakirjaamista koskevia periaatteita, esitetty malli vaatisi pohjakseen kattavan semanttisen yhteentoimivuustyön. Tämän ja suomi.fi -palvelujen (roolit, valtuutukset, palveluväylä, yhteentoimivuusalusta) täysimääräisen käyttöönoton jälkeen verkkotietojen kyselyt voitaisiin yhdistää sähköiseen

lupaasiointiin ja tekoälyavusteiseen päätöksentekoon. Tässä tilanteessa kustannusten erottelu eri lupaprosessin vaiheidenvälillä voisi olla epätarkoituksenmukaista ja sijaintitiedustelut sisältyisivät perusluvitukseen hintaan. Suoraan maanrakennustöitä varten tehtävien tietopyyntöjen osalta ehdotettu malli on asiallinen.

5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määrääajat sekä verkkotoimijalle asetettun määrääjän ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydetty tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?

Määrääajat ovat hyvät ja voivat tietojärjestelmien käyttöönoton myötä lyhentyä niissä tapauksissa, joissa ei tarvita paikallaosoitusta. Määrääaikakysymys on kuitenkin ratkaisevalla tavalla sidoksissa tietorakenteiden yhdenmukaisuuteen ja järjestelmän kyvykkyyteen toimia yhteen niiden muiden sähköisten järjestelmien kanssa, joita toiminnanharjoittaja käyttää prosessissa, jossa verkkotietoa tarvitaan - yleensä erilaisissa ympäristö- tai rakennuslupaprosesseissa.

Ellei yhteentoimivuutta ja integraatioita ratkaista, määrääajat aiheuttavat työkuormaa, hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Yhteentoimivan digitaalisen tiedon varassa operoivalle toimijalle määrääajat eivät ole merkityksellinen kysymys, koska tiedot voidaan välittää verkkotoimittajan ja tietojärjestelmän välillä reaaliaikaisesti molempiin suuntiin.

6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimuksien riittävyttä ja kattavuutta?

Esitetyn tiedonhallintaratkaisun kokonaisturvallisuutta on arvioita yhdessä sen sähköisen asiointiympäristön kanssa, jossa verkkotietoja tarvitsevia prosesseja käsitellään. Esimerkki tällaisesta laajemmasta asiayhteydestä, jota tulee tarkastella tietoturvan näkökulmasta, on kriittiseen infraan liittyvät ympäristö- ja rakentamislupakäsittelyt. Niiden asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia ja voivat ilman kokonaisuuden harkintaa ja tiedon käyttösääntöjä paljastaa tahattomasti verkkoihin liittyviä, haavoittuvuuksia aiheuttavia tietoja.

Verkkotietoja käytetään ja niille tehdään aluevarauksia alueidenkäytön suunnitelmissa. Lakiehdotuksessa ei ole otettu kantaa, miten ratkaistaan avoimen ja vuorovaikutteisen alueidenkäytön suunnitteluprosessin ja verkkotiedon rajatun käytön suhde, eikä vaikutuksia ole arvioitu.

Koska kyse on kansallisen turvallisuuden kannalta mahdollisesti keskeisestä tietokokonaisuudesta, esityksessä tulisi selkeästi esittää, kuka valvoo tietojen hallinnointia, sidoksia, esteettömyyttä ja pakotteiden huomioimista sekä ajassa muuttuvia tietoturva-vaatimuksia ja miten nämä toteutuvat eri toteutusvaihtoehdoissa.

7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

Toisin kuin useissa kansainvälisissä verrokkimaissa tässä ehdotetaan ratkaisua, joka on irti sekä kiinteistö- ja rakennustiedosta että valtakunnallisista luvitusta ja valvontaa koskevista organisaatioista ja tietojärjestelmistä. Valittu ratkaisu tulisi perustella ja arvioida.

Kuvattu hybridimalli ei vastaa alueidenkäytön tarpeita etenkin rakennetuilla asemakaava-alueilla, jotka ovat rakentuneet ennen 2010-lukua. Tällöin alkuperäiset toteutukset ja niiden dokumentaatio ovat jääneet analogiseen aikaan ja toimijat vaihtuneet. Tilanne koskee valtaosaa Suomen asemakaava-alueista.

Ympäristöministeriö kannustaa, että 2 § Määritelmät ja HE:ssä käytetyt termit tarkistetaan siten, että ne vastaavat alan kanssa yhteistyössä laadittua, yhteentoimivuusalustalla olevaa Teknisten verkkojen sanastoa <https://sanastot.suomi.fi/terminology/teknisetverkot>.

Pykälässä 17 on esitetty, että viranomaisella on oikeus tietoihin tämän lain toteuttamista varten. Pykälää tulee täydentää siten, että viranomaisella on maksutta oikeus tietoihin myös muiden ja muissa laeissa määriteltyjen lakisääteisten tehtävien hoitamista varten esimerkiksi kunnilla alueidenkäytön suunnittelua tai kadunpidon järjestämistä varten. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että kuntien tiedonsaantioikeus, myös salassa pidettävistä tiedoista, varmistetaan, jotta yhdyskuntasuunnittelulle ei aiheudu haittoja. Asia on sinänsä ratkaistu osittain 1 lakiehdotuksen 11 §:ssä, mutta kunnilla voi olla tarpeita suunnitella teknisiä verkkoja myös muille kuin omistamilleen alueille.

Ympäristöministeriö pyytää kiinnittämään huomiota rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain muuttamiseen. Muutosehdotus on tehty ilman ympäristöministeriön osallistumista.

Ehdotus muutoksesta vaikuttaa oikeansuuntaiselta, mutta muutoslain johtolause edellyttää korjaamista. Johtolauseen tulisi olla "muutetaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain (431/2023) 10 §:n 14 kohta, sellaisena kuin se on laissa 807/2025 sekä lisätään 10 §:ään uusi kohta 15. Ympäristöministeriö pyytää huomioimaan myös muutosehdotuksen säännöskohtaiset perustelut sekä siihen liittyvän perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön, että tiedonhallintalain 22.2 §:n vaatimukset tiedonsiirrosta. Säännöskohtaisissa perusteluissa olisi syytä tarkentaa mistä salassa pidettävistä tiedoista olisi kyse. Nyt sivulla 36 olevista perusteluista tällaista tietoa ei käy ilmi. Selvyyden vuoksi mainittakoon, että kyse on tietojärjestelmää koskevan lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua rakennustietovarannosta, joka sisältää JulkL 24.1 §:n 7 kohdan nojalla salassa pidettäviä tietoja, kuten esimerkiksi kriittiseen infrastruktuuriin liittyvien rakennusten ja rakennuskohteiden tietoja. Ympäristöministeriö katsoo, että ehdotetut tiedonsaantioikeudet parantavat kansalliseen verkkoinfrastruktuuriin liittyvääyleisturvallisuutta ja tiedonhallintaa, sekä hallitusohjelman mukaisesti poistavat tiedonsiirron välityksen esteitä viranomaisten välillä.

Ylijohtaja

Teppo Lehtinen

Neuvotteleva virkamies

Minna Perähuhta

Jakelu LVM Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi YM Teppo Lehtinen, Juha Järvinen

VN/11019/2025-YM-59

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: